

Terje Lislevand

**Kunnskapsstatus for fuglelivet på
Hitra og mulige konsekvenser
ved planlagt vindkraftverk**

Norsk Ornitologisk Forening

Rapport nr.7 - 1999

NOF RAPPORTSERIE

RAPPORT NR. 7-1999

Terje Lislevand

Kunnskapsstatus for fuglelivet på Hitra og mulige konsekvenser ved planlagt vindkraftverk

**NORSK ORNITOLOGISK FORENING (NOF)
KLÆBU 1999**

Terje Lislevand
C/o Norsk Ornitologisk Forening
Seminarplassen 5
N-7060 Klæbu

e-post: *terje.lislevand@zoo.uib.no*

©Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu
e-post: norornis@online.no
Redaktør: Ingar J. Øien
Trykket november 1999
ISSN 0805-4932
ISBN 82-7852-032-1
Opplag: 50 eks.

INNHold

	Side
FORORD	
SAMMENDRAG	
1. INNLEDNING	1
2. MATERIALE OG METODE	2
2.1 <i>Faunistisk litteratur</i>	2
2.2 <i>Viltkart og viltdata-baser</i>	2
2.3 <i>Muntlige kilder</i>	2
3. ORNITOLOGI	2
3.1 <i>Artsoversikt</i>	2
3.2 <i>Ornitologiske kvaliteter</i>	10
4. TILTAKETS KONSEKVENSER	11
4.1 <i>Vindmøller og fugler</i>	11
4.1.1 <i>Anleggsfasen</i>	11
4.1.2 <i>Driftsfasen</i>	11
4.1.3 <i>Nedleggelse</i>	13
4.2 <i>Kraftledninger og fugler</i>	13
4.2.1 <i>Anleggsfasen</i>	13
4.2.2 <i>Driftsfasen</i>	13
4.2.3 <i>Nedleggelse</i>	14
4.3 <i>Tilkomstveier og fugler</i>	14
4.3.1 <i>Anleggsfasen</i>	14
4.3.2 <i>Driftsfasen</i>	14
4.3.3 <i>Nedleggelse</i>	15
5. AVBØTENDE TILTAK	15
5.1 <i>Vindmøller og fugler</i>	15
5.2 <i>Kraftledninger og fugler</i>	15
5.3 <i>Tilkomstveier og fugler</i>	16
6. OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER	16
7. KONKLUSJON	17
8. LITTERATUR	18

FORORD

Denne rapporten oppsummerer kjente opplysninger om fuglelivet i området rundt et planlagt vindkraftverk på Hitra i Sør-Trøndelag fylke.

Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Statkraft SF.

Materialet som rapporten bygger på er hentet inn fra flere ulike skriftlige og muntlige kilder. Følgende personer takkes for å ha bidratt med nyttige opplysninger i datainnsamlingen: Georg Bangjord, Magne Myklebust (NOF) og Tore Reinsborg (Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Sør-Trøndelag).

Arne Follestad (NINA), Kai Nybakk (Statkraft) og Ingar J. Øien (NOF) takkes for kommentarer og korrekturlesning av tidligere utkast til rapporten.

Bergen 5. juni 1999

Terje Lislevand

SAMMENDRAG

Lislevand, T. 1999. Kunnskapsstatus om fuglelivet på Hitra og mulige konsekvenser ved planlagt vindkraftverk. NOF-Rapportserie, rapport nr. 7-1999, Klæbu.

Rapporten gir en oversikt over fuglelivet på Hitra i Sør-Trøndelag fylke, basert på tilgjengelig litteratur og intervjuer med lokale fugleinteresserte. Denne oversikten er utarbeidet på oppdrag fra Statkraft SF, og danner bakgrunn for en vurdering av eventuelle konsekvenser for fuglelivet ved etablering av et vindkraftverk på Eldsfjellet, samt tilhørende kraftledninger og øvrig anleggsdrift.

Fuglefaunaen på Hitra er relativt godt undersøkt og vurderes her som av middels verdi ut fra de fopplysningene som foreligger. Det er imidlertid vanskelig å danne seg et nøyaktig bilde av faunaen innenfor selve planområdet. Det kan se ut til at Eldsfjellet er en viktig lokalitet for både lirype og orrfugl. Røddlisteartene havørn og hubro forekommer trolig også innenfor planområdet. Dessuten kan det tenkes at naturreservatet Havmyran vil kunne berøres indirekte av en vindkraftutbygging. Dette området har dokumenterte ornitologiske verdier og er spesielt viktig for enkelte arter av vann- og vadefugler.

Det regnes som sikkert at bygging av et vindkraftverk på Hitra vil få negative konsekvenser for fuglelivet, i det minste som et resultat av båndlagte arealer. Det foreliggende materialet er imidlertid ikke fyldig nok til å kunne foreta en grundig vurdering av de enkelte alternativene for kraftledningstrasé, tilkomstvei og plassering av transformatorstasjon. Konklusjonen som trekkes i denne rapporten er derfor at mer detaljerte studier av forekomsten og områdebruken til de enkelte artene er helt avgjørende både for å mer spesifikt kunne forutsi hvor store konsekvenser for fuglelivet et vindkraftverk vil få på Hitra, og for å kunne identifisere eventuelle konfliktområder med sikkerhet. Dersom vindmølleparken bygges vil det være sterkt ønskelig med oppfølgende undersøkelser av eventuelle konsekvenser anlegget har for fuglelivet, da slike studier ikke tidligere er utført i Norge og informasjon om interaksjoner mellom flere norske fuglearter og vindmøller mangler helt.

1. INNLEDNING

Statkraft SF planlegger å søke konsesjon for bygging av vindmøllepark på Hitra, Hitra kommune i Sør-Trøndelag. Anlegget vil bestå av i alt 33 vindmøller plassert på Eldsfjellet sør på øya, med en ny 66 kV-kraftledning inn til Fillan transformatorstasjon. Faseavstanden på denne kraftledningen vil normalt være 3 meter. Det vil være 2 toppliner i ca 1 km. utstrekning fra endepunktene. Byggeforbudsbeltet for kraftledningen vil være ca 26 meter og skogryddingsbeltet vil være ca 20 meter. Det foreligger tre alternativer til trasévalg og to alternative plasseringer av transformatorstasjon på Eldsfjellet.

Denne rapporten beskriver fuglelivet i planområdet og diskuterer mulige konsekvenser ved bygging av vindkraftverket. Opplysningene som utredningen bygger på er hentet inn fra faunistisk litteratur og intervjuer med personer innen lokal forvaltning, relevante organisasjoner og privatpersoner som har informasjon om fuglelivet i området. Arbeidet med innsamling av opplysninger ble hovedsakelig gjennomført i tidsrommet 18. mars - 6. april 1999, med noe supplerende arbeid den 29. april 1999. Det er ikke utført feltundersøkelser i forbindelse med dette arbeidet.

De ornitologiske verdiene i planområdet, samt vurdering av konsekvenser, blir vurdert i henhold til Håndbok 140 fra Statens Vegvesen der dette lar seg gjøre. Det blir lagt spesielt vekt på å vurdere mulige konsekvenser for følgende punkter:

- Spesielle hekkeplasser for alle fuglearter
- Arter som kan være spesielt utsatt for kollisjoner eller forstyrrelser
- Jaktbare arter
- Fuglelivet i Havmyran naturreservat

Rapporten gir en generell bakgrunnsinformasjon om rødlisteartene i området. Mer detaljerte forhold rundt forekomsten av disse blir imidlertid dekket av utredninger utført av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA).

2. MATERIALE OG METODE

2.1 Faunistisk litteratur

For å skaffe mest mulig kjent informasjon om fuglelivet i planområdet har det vært lett etter relevante opplysninger i tidsskriftene *Fauna Norvegica*, *Ser. C, Cinclus*, *Trøndersk Natur* og *Vår Fuglefauna*. Annen faunistisk litteratur som mer tilfeldig har vist seg å være relevant er også referert. Rapporten *Viltet i Hitra kommune* (Haugen 1998) har vært den mest sentrale referansen her.

2.2 Viltkart og viltdatabaser

Opplysninger fra viltdatabasen og naturbasen EDNA i Sør-Trøndelag har blitt stilt til disposisjon av Fylkesmannens Miljøvernavdeling. Rødlisteartene blir i denne rapporten kun behandlet overflattisk for å få et mest mulig fullstendig helhetsinntrykk av de ornitologiske kvalitetene i planområdet. For detaljerte opplysninger om reirplasseringer og andre tilholdssteder som går fram av viltkartverket henvises det til NINAs utredninger basert på feltarbeid i området.

2.3 Muntlige kilder

Noen opplysninger om fuglelivet i planområdet er hentet inn gjennom intervju med Georg Bangjord, Trondheim.

3. ORNITOLOGI

3.1 Artsoversikt

I alt 194 fuglearter er med sikkerhet funnet på Hitra, hvorav 104 arter er påvist hekkende. En oversikt som viser status og forekomst til hver av disse artene er presentert av Haugen (1998), og er gjengitt i Tabell 1.

Tabell 1. Fuglearter registrert på Hitra og deres status og forekomst i kommunen (fra Haugen (1998)).

KODEFORKLARING:			
H	Hekkefunn foreligger	x	Funn eldre enn 30 år foreligger
1	Mindre enn 10 par hekker	B	Rømt fra fangenskap eller utsatt
2	10-100 par hekker	?	Usikker status
3	>100 par hekker	A	Forekommer i sommerhalvåret
h	Hekker trolig, eller har trolig hekket	!	Arten er funnet død
T	Regelmessig i trekktidene	#	Tilfeldig forekomst
t	Sporadisk i trekktidene	+	Sjelden, <10 funn kjent
O	Forekommer i vinterhalvåret	++	Regelmessig, årvisst forekomst
o	Sjelden og fåtallig i vinterhalvåret	+++	Tallrik, vanlig og årvisst forekomst
S	Streifindivider i eller innen kommunen		

Art	Status	Forekomst	Art	Status	Forekomst
Smålom	H1O	++	Skjeand	t	+
Storlom	H2o	++	Krikkand	H2T	++(+)
Islom	O	++	Brudeand	#	+
Gulneblom	o	+	Mandarinand	#	+
Toppdykker	#	+	Toppand	To	+(+)
Gråstrupedykker	O	++	Bergand	#	+
Dvergdykker	#	+	Praktærfugl	O	++
Horndykker	O	++	Ærfugl	H3O	+++
Havhest	o	+(+)	Havelle	TO	+++
Havlire	t	+	Svartand	TO	++(+)
Havsule	ot	+(+)	Sjørørre	TO	++(+)
Storskarv	ATO	+++	Kvinand	H2TO	++(+)
Toppskarv	ATO	+++	Siland	H3TO	+++
Silkehegre	#	+	Laksand	H1To	+(+)
Gråhegre	H2/3O	+++	Myrhauk	#	+
Svartstork	#	+	Sivhauk	#	+
Stork	#	+	Havørn	H2O	++(+)
Sangsvane	TO	++	Hønehauk	H1TO	++
Dvergsvane	X	+	Spurvehauk	H1To	+(+)
Kortnebbgås	t	++	Fjellvåk	hT	++
Tundragås	#	+	Kongeørn	H1O	++
Grågås	H3T	+++	Tårnfalk	H1T	+(+)
Kanadagås	S	++	Lerkefalk	#	+
Ringgås	#	+	Dvergfalk	H1To	++
Hvitkinngås	t	+(+)	Jaktfalk	St	+
Gravand	H1t	++	Vandrefalk	H1t	+(+)
Brunnakke	H2T	++	Lirype	H2/3O	+++
Stokkand	H3TO	+++	Orrfugl	H3O	+++
Stjertand	#S	+	Storfugl	H1/2O	++

Art	Status	Forekomst	Art	Status	Forekomst
Vaktel	#	+	Lunde	ATO	++(+)
Fasan	BS	+	Bydue	H1o	+(+)
Vannrikse	S?	+	Skogdue	#?	+
Myrrikse	h?	+	Ringdue	H3T	+++
Åkerrikse	h	++(+)	Tyrkerdue	H1	++
Sivhøne	!	+	Turteldue	#	+
Sothøne	t	++(+)	Gjøk	H2A	++
Trane	H1T	++	Hubro	H1O	++
Tjeld	H3To	+++	Snøugle	S	+
Sandlo	H2T	++	Haukugle	ht	+
Boltit	h?t	++(+)	Spurveugle	S?	+
Heilo	H3T	+++	Kattugle	H1	++
Tundralo	t	+	Hornugle	S	+
Vipe	H2(3)T	+++	Jordugle	h	++(+)
Polarsnipe	T	++	Perleugle	H1O	++
Dvergsnipe	T	++(+)	Tårnseiler	S	+
Fjæreplytt	TO	+++	Bieter	#?	+
Myrsnipe	H2T	++	Hærfugl	#	+
Brushane	hT	++(+)	Vendehals	H1	++
Enkeltbekkasin	H3T	+++	Gråspett	H2O	++
Rugde	H3T	+++	Grønnspekk	H1(2)O	++
Lappspove	To	++(+)	Svartspett	h1O	++
Storspove	H3To	+++	Flaggspekk	H2O	++
Småspove	H2(3)T	++(+)	Tretåspekk	h1	+
Rødstilk	H3TO	+++	Sanglerke	H1	+
Gluttsnipe	h?t	++(+)	Låvesvale	H2(3)T	+++
Grønnsilk	t	+	Taksvale	H3T	+++
Strandsnipe	H3T	+++	Trepiplerke	H2(3)T	+++
Steinvender	H1O	++	Heipiplerke	H3T	+++
Svømmesnipe	hxt	+	Skjærpiplerke	H3To	+++
Polarjo	t	+	Gulerle	h?	++
Tyvjo	H2	++	Linerle	H3T	+++
Fjelljo	S	+	Sidensvans	TO	++
Hettemåke	T	++(+)	Fossekall	H2O	++
Fiskemåke	H3T	+++	Gjerdsmett	H3O	+++
Sildemåke	H3T	+++	Jernspurv	H2T	++
Gråmåke	H3TO	+++	Rødstrupe	H3T	+++
Grønlandsmåke	o	+	Blåstrupe	H1t	++(+)
Polarmåke	o	+	Rødstjert	H2T	++
Svartbak	H3TO	+++	Buskskvett	H3T	+++
Krykkje	TO	++(+)	Steinskvett	H3T	+++
Makrellterne	H2T	++	Ringtrost	H2T	++
Rødnebbterne	H2(3)T	+++	Svarttrost	H3TO	+++
Lomvi	ATO	++	Gråtrost	H3T	+++
Alke	ATO	++	Rødvingetrost	H3T	+++
Teist	H1TO	++(+)	Måltrost	H3T	+++
Alkekonge	O	+++	Sivsanger	H1	++(+)

Art	Status	Forekomst	Art	Status	Forekomst
Busksanger	#	+	Lavskrike	S	+
Gulsanger	H2T	++	Nøttekråke	#	+
Hagesanger	H2(3)T	++	Skjære	H3O	+++
Møller	H1t	+(+)	Kaie	S	+
Tornsanger	H2t	++	Kornkråke	S	+
Munk	H2T	++	Kråke	H3O	+++
Løvsanger	H3	+++	Ravn	H3O	+++
Gransanger	H3T	+++	Stær	H3To	+++
Fuglekonge	H3O	+++	Gråspurv	H3O	+++
Svarthvit fluesnapper	H3T	+++	Bokfink	H3T	+++
Gråfluesnapper	H1To	+(+)	Bjørkefink	H3T	+++
Løvmeis	H3O	+++	Grønnfink	H3TO	+++
Granmeis	H3O	++(+)	Grønnsisik	H3To	+++
Toppmeis	H1(2)O	+(+)	Bergirisk	H3T	++(+)
Blåmeis	H3O	+++	Gråsisik	H3TO	+++
Kjøttmeis	H3O	+++	Grankorsnebb	?	
Svartmeis	H1(2)O	+(+)	Furukorsnebb	H2TO	++
Stjertmeis	H1To	+(+)	Dompap	H3TO	+++
Spettmeis	H2O	++(+)	Lappspurv	H1	+(+)
Trekryper	H1To	+(+)	Snøspurv	O	++(+)
Tornskate	S	+	Gulspurv	H2T	++(+)
Varsler	H1To	++	Sivspurv	H2O	++(+)
Nøtteskrike	TO	++			

Nedenfor presenteres arter som med sikkerhet finnes, eller som ut fra foreliggende opplysninger antas å finnes, innenfor planområdet. Alle opplysningene er hentet fra Haugen (1998) hvis ikke andre referanser er oppgitt. Artene er delt inn systematisk etter ordener, og følger den systematiske listen i Ree & Gjershaug (1994).

LOMMER

Smålom

Det foreligger informasjon om 3-4 kjente hekkelokaliteter i kommunen, hvorav tre ligger i Havmyran naturreservat like utenfor planområdet. Om vinteren forekommer arten relativt vanlig på sjøen, og 53 individer ble talt opp i januar og februar 1986.

Storlom

Skal være en relativt vanlig fugl i sommerhalvåret i kommunen. I alt 18-20 hekkel plasser er kjent fra senere år. Hekker trolig i og ved planområdet, i alle fall ved Stiksdalsvatn øst for Eldsfjellet. Sjelden art om vinteren.

STORKEFUGLER

Gråhegre

Gråhegren er en relativt vanlig fugl i kommunen, og en hekkkoloni i forbindelse med planområdet er kjent ved Fillan. Her hekker det for tiden 7-8 par. Arten overvintrer også, men kan trekke bort i strenge vintre.

ANDEFUGLER

Sangsvane

En vanlig overvintringsgjest på Hitra, og forekommer også innenfor planområdet om vinteren. Ble dessuten observert ved Utset og

Makrellvatna ved Fillan i august 1994.

Kortnebbgås

Større flokker skal bli sett jevnlig på trekk over Hitra, men usikkert hvorvidt arten kan forekomme innenfor planområdet.

Grågås

Vanlig hekkefugl i kommunen, og i alt finnes mellom 180-230 par.

Brunnakke

Relativt vanlig på trekk og som oversomrende i kommunen. Noen få hekkepar finnes også.

Stokkand

Vanlig hekkefugl i hele kommunen, ved vann og vassdrag. Knyttet til gruntvannsområder ved sjøen om vinteren.

Krikkand

Vanlig hekkefugl ved ferskvann i kommunen.

Kvinand

Relativt vanlig hekkefugl på Hitra, blant annet på Havmyran.

Siland

Vanlig hekkefugl både ved sjø og ferskvann.

HAUKEFUGLER

Myrhauk

Sjelden gjest i kommunen. Observert to ganger på Havmyran i august og september 1974.

Havørn

Sees vanlig i hele kommunen. Minst 8 par hekket i 1994 og minst 13 par i 1993. Kan opptre i større ansamlinger, blant annet på slakteavfall om høsten. For eksempel ble opp til 35 individer observert på en gang vinteren 1997.

Hønehauk

Opptre fåtallig, men regelmessig til alle årstider. Trolig hekker 5-10 par årlig i kommunen.

Spurvehauk

Forekommer fåtallig, men relativt vanlig. Noen få hekkefunn er kjent.

Fjellvåk

Forekommer fåtallig, men trolig årlig på trekk i kommunen. Flere observasjoner fra planområdet ved Eldsfjellet foreligger.

Kongeørn

Et individ med atferd som kunne tyde på hekking ble observert sør for Eldsfjellet i 1976 (Georg Bangjord pers. medd.).

Dvergfalk

Regelmessig, men fåtallig opptreden i sommerhalvåret. Har blant annet hekket på Havmyran.

Jaktfalk

Ett individ ble observert ved Makrellvatnet i mai 1990. Sjelden gjest i kommunen.

HØNSEFUGLER

Lirype

Underarten "Smølarype". Vanlig hekkefugl i kommunen, men bestanden skal ha blitt redusert de siste 10-12 årene. Deler av Eldsfjellet er regnet som en lokalitet hvor bestanden fortsatt ser ut til å være relativt god.

Orrfugl

Vanlig hekkefugl i tilknytning til barskog og lyngheier. En bestandsreduksjon ser ut til å ha funnet sted de senere årene. Eldsfjellet er et av flere områder der bestanden fortsatt er god.

Storfugl

Svært fåtallig hekkefugl i sentrale barskogtrakter på øya. Også funnet nær planområdet, ved Fillan i august 1994.

TRANEFUGLER

Sivhøne

Kun én observasjon foreligger; et individ ved Fillan på begynnelsen av 1960-tallet.

Trane

Fåtallig årvisst sommergjest i kommunen. Er observert på Havmyran (Suul 1980).

VADE-, MÅKE- OG ALKEFUGLER

Tjeld

Vanlig hekkefugl i nærheten av sjøen. Kan tenkes å også opptre innenfor planområdet.

Sandlo

Vanlig sommer og trekkgjest i kommunen.

Boltit

Sjelden, men observert flere ganger på Havmyran. Mulig hekkefugl her.

Heilo

Vanlig hekkefugl en rekke steder i kommunen. Regnes som en karakterfugl på Havmyran.

Vipe

En vanlig hekkefugl i og ved innmark de fleste steder i kommunen.

Myrsnipe

En relativt vanlig sommer- og trekkgjest på Hitra. Takseringer på Havmyran i 1974 tydet på at det kunne finnes 20-30 hekkende par her den gangen.

Brushane

Regelmessig men fåtallig sommer- og trekkgjest i kommunen. Mulig hekkefugl på Havmyran, der 10-12 individer ble sett spillende tidlig på 1980-tallet.

Enkeltbekkasin

Vanlig hekke- og trekkfugl på Hitra. Blant annet vanlig på Havmyran.

Rugde

Vanlig hekkefugl i skogområder.

Storspove

Fåtallig hekkefugl på Hitra, blant annet på Havmyran.

Småspove

Vanlig i sommerhalvåret på større myrområder. Karakterart på Havmyran, som regnes som det viktigste området for arten langs kysten av Trøndelag. Trolig hekker det her minst 60-70 par.

Rødstilk

Vanlig hekkefugl langs sjøen og ved ferskvann.

Grønnstilk

Mulig hekkefugl på Havmyran, der arten er registrert flere ganger om våren og tidlig sommer. Ellers en sporadisk sommergjest på øya.

Strandsnipe

Vanlig hekkefugl ved vann og vassdrag.

Svømmesnipe

Usikker status, men kan trolig hekke på enkelte våtmarkslokaliteter i kommunen. Kan muligens forekomme innenfor planområdet.

Tyvjo

3-5 par hekker årlig på Havmyran. Ellers en fåtallig sommergjest, og bestanden har blitt noe redusert de siste årene.

Fjelljo

Har muligens hekket på Havmyran i 1992. Ellers en sjelden sommergjest i kommunen.

Fiskemåke

En vanlig hekkefugl i kommunen, både ved sjøen og nær ferskvann.

Gråmåke

Tallrik helårsfugl i kommunen, og arten opptre både ved sjøen og i ferskvann inne på mer sentrale deler av øya.

Svartbak

Status omtrent som for gråmåke, men mindre tallrik. Er funnet hekkende på Havmyran, men opptre ellers mer sjelden inne over sentrale deler av Hitra.

Makrellterne

Relativt vanlig hekkefugl både ved sjøen og ved ferskvann.

Rødnebbterne

Vanlig fugl ved sjøen sommerstid. Trolig mer vanlig enn makrellterna i kommunen.

DUEFUGLER

Ringdue

Vanlig hekkefugl i løv- og blandingsskog. Bestanden har vokst de siste 10-15 år.

GJØKFUGLER

Gjøk

Vanlig hekkefugl over det meste av kommunen.

UGLER

Hubro

Opptrer fåtallig hele året. Trolig hekker 3-6 par årlig i kommunen. Det er sannsynlig at tettheten av hubro er omtrent som på Frøya, det vil si et par pr. 2-2,5 km (Georg Bangjord pers. medd.).

Spurveugle

Trolig regelmessig forekomst i barskogområder i kommunen, selv om få observasjoner kan tyde på det motsatte.

Kattugle

Fåtallig, men regelmessig forekomst i løvskogdominerte områder.

Perleugle

Regelmessig, men fåtallig, i barskogsområder til alle årstider.

SPETTEFUGLER

Gråspett

Den vanligste hakkespettearten på Hitra.

Flaggspett

Relativt vanlig til alle årstider, men opptrer hyppigst utover høsten og forvinteren.

SPURVEFUGLER

Låvesvale

Relativt vanlig art i sommerhalvåret i tilknytning til innmark.

Taksvale

Relativt vanlig i sommerhalvåret. Hekker i tilknytning til kulturlandskap.

Trepiplerke

Vanlig hekkefugl i barskogområder.

Heipiplerke

En vanlig art i heier og myrområder, blant annet ved Havmyran.

Skjærpiplerke

Vanlig fugl langs sjøen i sommerhalvåret.

Linerle

Vanlig hekkefugl.

Sidensvans

Forekommer over hele øya i vekslende antall gjennom vinterhalvåret.

Fossefall

Relativt vanlig langs bekker og elver i hele kommunen.

Gjerdsmett

Vanlig hekkefugl i bar- og blandingsskog over hele kommunen. Også i steinrøyser ved sjøen. Overvintrer.

Jernspurv

Relativt vanlig i sommerhalvåret, og hekker trolig årvisst.

Rødstrupe

Vanlig hekkefugl i både bar- og løvskog.

Blåstrupe

Svært fåtallig fugl i høyereliggende områder. Blant annet sett på Eldsfjellet flere ganger i senere år.

Rødstjert

Fåtallig hekkefugl i barskogområder.

Buskskvett

Vanlig fugl i kulturlandskap og myrområder over hele kommunen.

Steinskvett

Vanlig hekkefugl i kommunen.

Ringtrost

Fåtallig hekkefugl i høyereliggende områder.

Svarttrost

Vanlig, men relativt fåtallig hekkefugl. Noen få individer overvintrer også.

Gråtrost

Vanlig og tallrik hekkefugl i kommunen.

Rødvingetrost

Vanlig hekkefugl.

Måltrost

Relativt vanlig hekkefugl.

Gulsanger

Relativt vanlig hekkefugl i løvskogområder.

Hagesanger

Relativt vanlig i lavlandet, og hekker trolig over det meste av øya.

Munk

Relativt vanlig hekkefugl i frodige løvskogområder.

Løvsanger

Svært vanlig hekkefugl.

Gransanger

Vanlig hekkefugl i skogområder.

Fuglekonge

Relativt vanlig hekkefugl i barskog. Overvintrer vanlig.

Svarthvit fluesnapper

Vanlig hekkefugl i de fleste skogstyper.

Gråfluesnapper

Fåtallig, men trolig regelmessig hekkefugl i skogsområder, blant annet registrert på Havmyran i 1974.

Løvmeis

Vanlig hekkefugl i lavereliggende løvskogsområder over hele kommunen.

Granmeis

Vanlig hekkefugl i de fleste skogstyper.

Toppmeis

Trolig regelmessig hekkefugl i barskog, men status noe usikker. Et hekkefunn foreligger fra Havmyran i 1974.

Blåmeis

Vanlig hekkefugl i løv- og blandingsskog.

Kjøttmeis

Vanlig hekkefugl i skogområder.

Svartmeis

Fåtallig, men relativt vanlig fugl i bar- og blandingsskog over hele kommunen.

Stjertmeis

Fåtallig, men regelmessig i løvskog. Ingen sikre hekkefunn foreligger.

Spettmeis

Relativt vanlig fugl i indre deler hele året.

Varsler

Fåtallig hekkefugl i barskog. Sees årlig i skogstrakter rundt omkring på hele øya.

Skjære

Vanlig hekkefugl ved bebyggelse på hele øya.

Kråke

Vanlig fugl året rundt.

Ravn

Vanlig, men relativt fåtallig hele året.

Stær

Vanlig hekkefugl ved bebyggelse og i kulturlandsskap.

Gråspurv

Relativt vanlig ved bebyggelse hele året.

Bokfink

Vanlig hekkefugl i løvskogsdominerte områder.

Bjørkefink

Relativt vanlig, men fåtallig hekkefugl flere steder i kommunen.

Grønnfink

Vanlig hekkefugl som overvintrer regelmessig.

Grønnsisik

Vanlig hekkefugl i løv- og blandingsskog.

Bergirisk

Relativt vanlig men fåtallig hekkefugl.

Gråsisik

Vanlig fugl hele året, men kan opptre i store flokker om høsten.

Dompap

Vanlig, men relativt fåtallig hekkefugl i skogområder. Vanlig også om vinteren.

Sivspurv

Relativt vanlig hekkefugl langs vann og vassdrag.

Gulspurv

Vanlig, men relativt fåtallig hekkefugl. Forekommer også vinterstid.

3.2 Ornitologiske kvaliteter

Fuglelivet på Hitra er relativt godt undersøkt. Øya har flere områder som skiller seg ut som spesielt viktige for viltet i kommunen. I følge viltkartverket for Sør-Trøndelag er det et viktig og et svært viktig viltområde nær toppen av Eldsfjellet. Opplysningene som er tilgjengelige tyder blant annet på at lirype og orrfugl her er vanlige arter og har ett av sine viktigste leveområder på øya.

Av rødlistearter er det kun havørn, og muligens hubro, som ser ut til å kunne ha en viss forekomst i og ved planområdet. En vurdering av hvorvidt mølleparken vil kunne ha konsekvenser for disse artene gis av NINA som blant annet har fått tilgang på detaljopplysninger om reirplasseringer.

Havmyran naturreservat er også et svært viktig område for viltet i kommunen. I dette området, som ligger rett vest for Eldsfjellet og som ikke omfattes av selve planområdet, finnes det flere fuglearter som er av spesiell verdi både lokalt, regionalt og nasjonalt. Den store forekomsten av enkelte vann- og vadefuglarter her er spesielt interessant, og det er mulig at et vindkraftverk vil få indirekte betydning for fuglefaunaen her.

Ut fra foreliggende opplysninger kan de ornitologiske verdiene i planområdet karakteriseres som middels høye. Fuglefaunaen i området har trolig en betydelig lokal/regional betydning, der de gode forekomstene av lirype og orrfugl på Eldsfjellet ser ut til å være viktigst. Området inneholder trolig også elementer av nasjonal og internasjonal betydning der forekomsten av havørn må framheves spesielt. Det understrekes imidlertid at opplysningene som foreligger ikke er tilstrekkelige til å kunne danne seg et nøyaktig bilde av faunaen innenfor selve planområdet, og det er derfor mulig at kvalitativt viktige faunaelementer er oversett her.

4. TILTAKETS KONSEKVENSER

4.1 Vindmøller og fugler

4.1.1 Anleggsfasen

Undersøkelser av effekter på fuglelivet ved bygging av vindmøller har mest fokusert på effekter etter at mølleparkene er etablerte og i drift. Det er likevel viktig å ikke glemme anleggsperioden her, da det kanskje særlig i forhold til forstyrrelser vil kunne være flere potensielt negative konsekvenser for fuglene i området.

Mange fuglearter vil kunne påvirkes negativt ved anleggsvirksomhet i hekketiden (ca. april-august). Det er mulig at enkelte arter i nærheten av anlegget for eksempel vil kunne sky reiret, bli hindret fra å ta vare på avkommet på annet vis ved langvarige forstyrrelser eller på grunn av anleggsdriften få reiret eller hekkehabitatet ødelagt. Under trekketidene vil dessuten fugler som forstyrres måtte trekke til andre lokaliteter, og dermed utsettes for ekstra påkjenninger i en periode da behovet for ro for å hente seg inn energetisk er stort før trekket videre starter.

Det planlagte anlegget vil legge beslag på relativt store arealer, og således medføre en innsnevring av leveområdene til fuglene i det aktuelle distriktet. Dette vil få negative konsekvenser for den lokale fuglefaunaen, men det er ikke her mulig å vurdere hvor store disse vil bli.

4.1.2 Driftsfasen

På grunn av den begrensede utbyggingen av vindkraft her til lands, har vi i Norge svært lite erfaring med hvordan fuglelivet blir påvirket av vindmøller. I våre naboland, spesielt Danmark, og ellers fra en rekke andre steder rundt om i verden har en derimot gjort mange undersøkelser som setter søkelyset på denne problemstillingen. Erfaringene herfra vil være nødvendige å trekke inn i planleggingen av enhver lignende utbygging på norsk jord, og nedenfor oppsummerer jeg derfor en del av de erfaringene som foreligger fra utenlandske studier.

Et litteraturstudium utført av Danmarks Miljøundersøgelser (Clausager & Nøhr 1995) viser at vindmøller kan ha tre potensielt negative effekter på fuglelivet forbundet med:

- kollisjonsfare
- generelle forstyrrelser

- forringelse av fuglenes leveområder

De negative effektene kan deles inn i direkte og indirekte effekter, der de direkte omfatter kollisjonsfare og innvirkning på hekkesuksess, mens de indirekte dreier seg om forstyrrelser og fortregning av fugler fra deres leveområder.

Hvor stor konflikten mellom vindmøller og fuglelivet vil være, avhenger av forholdet mellom de tre faktorene lokalitet, fugleliv og vindmølle. Dersom en møllepark plasseres på en lokalitet der store mengder fugler raster eller flyr forbi, vil selvsagt dette øke sjansene for at kollisjoner med vindmøllene finner sted, spesielt hvis de plasseres på tvers av den mest brukte fluktreningen. Videre vil landskapets utforming ha innvirkning på kollisjonsfaren, for eksempel hvis det fungerer som en korridor for trekkende fugler. Dessuten vil tettheten av vindmøllene, deres utforming (høyde, rotorens radius osv.) og plassering kunne bety mye for hvor sterkt fuglelivet blir påvirket av en slik utbygging.

I sin gjennomgang av litteratur på området konkluderer Clausager & Nøhr (1995) med at kollisjonsfaren mellom fugler og vindmøller i de fleste tilfellene ser ut til å være begrenset. Det finnes imidlertid enkelte unntak, og det er spesielt rovfugler som ser ut til å være hardest rammet. Det er også helt klart at dersom vindmøller plasseres på lokaliteter med store konsentrasjoner av fugler vil dette kunne forårsake høyere dødelighet hos en del arter på grunn av kollisjoner med møllene. Risikoen for at fugler kolliderer med møllene vil dessuten kunne variere med både årstid og værforhold i de tilfellene der antall fugler gjør det. Dette gjør det nødvendig med svært grundige studier over et lengre tidsrom for å kunne trekke sikre konklusjoner om konsekvensene ved etablering av vindkraftverk i et område.

Vindmøllers forstyrrende innvirkning på fuglelivet har blitt undersøkt både på hekkende, rastende og trekkende fugler. Når det gjelder rastende og hekkende fugler har studiene vist relativt liten innvirkning på hvilke oppholdssteder de foretrekker. For trekkende fugler har en imidlertid funnet en viss effekt ved at mange arter helt klart har styrt unna møllene.

Hvorvidt vindmøller har forstyrrende effekter på fuglelivet kan være vanskelig å måle direkte, og det er også viktig å være klar over at graden av forstyrrelser kan variere mellom ulike arter i forhold til deres biologi og atferd (noe som for øvrig også gjelder spørsmålet om kollisjonsrisiko). Således fant for eksempel Petersen & Nøhr (1989) at spesielt trekkende andefugler, og da særlig svaner og gjess, reagerte sterkt på vindmøllene ved å starte unnamanøvrering på svært langt hold. Dette gjaldt også en del vadefuglarter, for eksempel heilo, men da i noe mindre grad.

Erfaringene fra utenlandske undersøkelser viser at vindmøller kan utgjøre en særlig stor kollisjonsrisiko for rovfugler. Ettersom rovfuglene også er svært utsatt for kollisjoner med kraftledninger vil trolig denne gruppen kunne rammes spesielt negativt ved bygging av et vindkraftverk på Hitra. I den forbindelse er det spesielt viktig å være oppmerksom på havørna, en art Norge har et internasjonalt forvaltningsansvar for, samt hubro og muligens kongeørn. Det er imidlertid vanskelig ut fra foreliggende materiale å si noe om hvor faren

for kollisjoner og forstyrrelse er størst. Det vil være nødvendig med nøye kjennskap til hvor både rovfuglene og andre arter oppholder seg mest i terrenget for å redusere de negative konsekvensene mest mulig.

Hønsefuglene lirype og orrfugl forekommer ganske vanlig i planområdet, men også her vil en nærmere undersøkelse av deres områdebruk være nødvendig for å kunne si noe om potensialet for negative effekter av selve vindmøllene for disse artene. Hitra har flere områder som er spesielt viktige for ulike arter av sjøfugler. Det er imidlertid tvilsomt om noen av disse vil komme i konflikt med en eventuell møllepark på Eldsfjellet.

Naturreseptatet Havmyran ligger like vest for planområdet. Siden det ikke foreligger opplysninger som kan fortelle oss noe om hvordan fuglene som finnes her bruker områdene rundt selve reseptatet, er det ønskelig å skaffe denne informasjonen til veie for en endelig konsekvensutredning. Enkelte arter på Havmyran, for eksempel smålom, kan tenkes å bruke områder i stor radius ut fra selve hekkeområdet til fødesøk, og vindmølleparken kan derfor tenkes å få konsekvenser for fuglelivet både i dette naturreseptatet og i andre naturområder lokalisert utenom selve planområdet.

4.1.3 Nedleggelse

En eventuell nedleggelse av det etablerte vindkraftverket vil trolig bare ha positive konsekvenser for fuglefaunaen. Dette forutsetter imidlertid at anleggets bygninger og kraftledninger fjernes og terrenget restaureres mest mulig i forhold til hvordan det så ut før utbyggingen.

4.2 Kraftledninger og fugler

4.2.1 Anleggsfasen

Konsekvensene for fuglelivet forbundet med byggingen av kraftledningen til det planlagte anlegget vil stort sett være de samme som oppgitt under avsnitt 4.1.1. Også her er alstå forstyrrelsesmomentet det mest sentrale, i tillegg til selve inngrepene som anleggsvirksomheten medfører.

4.2.2 Driftsfasen

Mange fuglearter er funnet å være svært utsatt for kollisjon med kraftledninger, og menneskeskapte hindringer av denne typen kan ha betydelige konsekvenser for populasjoner av ulike fuglearter (Bevanger 1988a, Bevanger m. fl. 1998). I enkelte tilfeller vil kraftledninger endatil utgjøre en risiko for at truede fuglearter blir utryddet lokalt. Fuglearter med en høy "wingloading", d.v.s. arter med en høy kroppsvekt i forhold til

vingearealet (Norberg 1990), er spesielt utsatt (Bevanger 1994). Noen eksempler på slike grupper er hønefugler, ender og gjess, enkelte arter av vadefugler, svaner, traner, ugler og rovfugler.

Kollisjonsfaren er aldri konstant over lengre lednings-spenn, men vil variere med tid på døgnet, vær, vegetasjon og topografi (Bevanger 1994). For eksempel vil det kunne være vanskelig å oppdage kraftledningene for fugler som trekker i mørket, og tåke kan også være med på å øke kollisjonsfaren. Panikkflukt forårsaket av predatorer kan ofte føre til kollisjoner mellom fugler og kraftledninger. Enkelte fuglegrupper, for eksempel svaner, synes å være mer utsatt for kollisjoner selv om været er bra og sikten er god (Bevanger 1988a).

I Norge er trolig hønefuglene den fuglegruppen som er mest utsatt for kollisjoner med kraftledninger (Bevanger 1995). Flokkfugler er gjerne også mer utsatt for kollisjoner med kraftledninger enn andre arter fordi mange fugler sammen kan redusere sikten (Bevanger 1988a). Både den gode forekomsten av orrfugl og lirype som ser ut til å finnes på Eldsfjellet, samt rovfuglene (kanskje særlig havørn, kongeørn og hubro) kan derfor bli spesielt skadelidende ved etablering av et nytt kraftledningsnett i planområdet.

4.2.3 Nedleggelse

En eventuell nedleggelse av anlegget der kraftledningene fjernes vil utelukkende ha positive konsekvenser for fuglelivet, ved at kollisjonsfaren forbundet med denne typen installasjoner blir eliminert.

4.3 Tilkomstveier og fugler

4.3.1 Anleggsfasen

Konsekvensene for fuglelivet forbundet med byggingen av tilkomstveier for det planlagte anlegget vil stort sett være de samme som for byggingen av vindmøllene og byggingen av kraftledningen (se avsnitt 4.1.1). Helt eller delvis ødeleggelse av fuglenes leveområder vil øke proporsjonalt med veianleggets størrelse.

4.3.2 Driftsfasen

Etter at veien eventuelt er etablert vil trolig trafikken på denne ha mest betydning for konsekvensene som er forbundet med denne delen av anlegget. Veier øker tilgjengeligheten til utmarksområder og vil lett kunne medføre økt menneskelig ferdsel i tidligere mindre besøkte områder, noe som igjen medfører økt grad av forstyrrelse for viltet.

4.3.3 Nedleggelse

Dersom en eventuell nedleggelse av anlegget medfører redusert trafikk på veien vil dette trolig ha positive konsekvenser for fuglelivet i området. Ellers er det vanskelig å se at nedleggelse kan ha annen innvirkning på fuglelivet som er forbundet med tilkomstvei.

5. AVBØTENDE TILTAK

5.1 Vindmøller og fugler

Generelt for hele anleggsfasen forbundet med utbyggingen (også for etableringen av kraftledningsnett og veibygging) gjelder at det er ønskelig å legge anleggsperioden til en tid på året da fuglelivet berøres minst mulig, det vil si utenom hekketiden og eventuelt trekktiden for de områdene som er av spesiell verdi for trekkfugler. Generelt bør en også unngå viktige fugleområder ved etablering av vindkraftverk, både for å unngå habitatødeleggelse/båndlegging av viktig areal og for å minimalisere risikoen for kollisjoner mellom fugler og møller/kraftledningsnett .

Selv om det generelt ikke er påvist store konsekvenser for fugler ved bygging av vindmøller er det grunn til å være føre var ved etablering av en vindmøllepark på Hitra. Det må i den sammenheng understrekes at utenlandske resultater må brukes med visse forbehold i konsekvensvurderingen, siden det i områdene som er aktuelle for utbygging av vindkraftverk i Norge gjerne opptrer arter som en ikke har erfaring med fra studier i andre land. Eksempelvis finnes det ikke gode data for hvordan havørn, lirype og orrfugl blir berørt av vindmøller fra studier i Danmark og Nederland. Disse artene vil imidlertid stå svært sentralt ved vurderingen av konsekvenser for fuglelivet ved bygging av vindmøller på Hitra og andre steder langs norskekysten.

Det er sterkt ønskelig med videre undersøkelser av fuglenes forekomst og bruk av området før vurderinger av konsekvensene kan gis, både i forhold til båndlegging av areal forstyrrelser og kollisjonsfare for fugler i planområdet.

5.2 Kraftledninger og fugler

Noen generelle tiltak for å redusere faren for kollisjoner mellom fugler og kraftlinjer kan oppsummeres under følgende punkter (Lislevand *m. fl.* 1998):

- Ta hensyn til ledelinjer i terrenget for flygende fugler. Dette kan være elver og bekker, dalfører eller kystlinjer. Kraftledningene bør plasseres langs slike

ledelinjer, ikke på tvers av dem (Scott *m. fl.* 1972, sitert i Bevanger 1994).

- Kraftlinjer som ligger inn mot fuglerike områder bør plasseres ved bergvegger eller beskyttes av rekker av trær som tvinger fuglene til å fly høyere enn linjene, noe som betyr at vegetasjonen langs ledningsgaten i størst mulig utstrekning må sikres på slike steder (Thompson 1978).
- Viktige våtmarksområder for hekkende og rastende vannfugler bør unngås ved etableringen av en kraftledningstrasé (McNeil *m. fl.* 1985).
- Der flere kraftledninger skal etableres i samme område vil parallelføring gjerne være mest skånsomt for fuglelivet fordi en da båndlegger mindre areal og kraftledningene kan bli lettere for fuglene å oppdage. Fordelene vil imidlertid være avhengig av flere faktorer, for eksempel artssammensetning i området, artenes områdebruk og topografi (Bevanger 1988b).

Også her er det avgjørende å ha gode data på fuglenes områdebruk å forholde seg til, siden nøye planlegging av trasévalg vil kunne være et av de viktigste avbøtende tiltak i forbindelse med byggingen av en kraftledning.

5.3 Tilkomsveier og fugler

De negative konsekvensene for fuglelivet forbundet med veibygging nevnt ovenfor dreier seg i stor grad om forstyrrelse ved anleggsdrift og økt ferdsel som en følge av større tilgjengelighet i områder som tidligere var mer ufremkommelige.

Avbøtende tiltak i denne forbindelse vil være å legge anleggsdriften til en tid på året da det er minst kritisk for fuglelivet. Ferdselen i området vil dessuten kunne reduseres ved å stenge veien med bom slik at biltrafikken reduseres.

For å minimalisere størrelsen på arealet som båndlegges ved veibyggingen er det også ønskelig at denne begrenses så mye som mulig og at det korteste alternativet velges dersom dette ikke kommer i konflikt med andre vesentlige aspekter knyttet til områdets ornitologi.

6. OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER

Informasjonen om fuglelivet på Hitra som er samlet i denne rapporten er ikke et tilstrekkelig grunnlag for å kunne foreta en grundig analyse av potensialet for en konflikt mellom et eventuelt vindkraftverk og fuglevern i planområdet. Til dette er opplysningene for generelle, og gir stort sett for lite detaljer om de ulike artenes forekomst og bevegelser.

Det er derfor helt nødvendig med feltundersøkelser for å skaffe grunnlag til å kunne vurdere konsekvensene for fuglelivet ved etablering av vindmøllepark på Eldsfjellet i Hitra kommune.

I tillegg til å skaffe en mer fullstendig oversikt over de fugleartene som er aktuelle innenfor planområdet, bør det i slike feltstudier også fokuseres på detaljerte observasjoner av fuglenes fluktmønstre og eventuelle preferanser av oppholdssteder. Denne rapporten kan være et utgangspunkt for å velge ut spesielle satsningsområder for feltundersøkelser. Aspekter som kan være av spesiell verdi å få grundig belyst ut fra det vi vet om fuglelivet på Hitra i dag, er de som her er nevnt under avsnitt 3.2. En må imidlertid også ta hensyn til eventuelt andre spesielle forhold ved fuglelivet som feltundersøkelsene avdekker, men som ikke er belyst her på grunn av dagens manglende kunnskap.

Dersom det planlagte vindkraftverket blir realisert vil det også være sterkt ønskelig å undersøke hvor store konsekvenser anlegget har for fuglelivet i planområdet. Slike undersøkelser er, som nevnt ovenfor, ikke tidligere utført i Norge, og vil således kunne være svært nyttige ved vurderingene av framtidige prosjekter av samme type.

7. KONKLUSJON

Det må regnes som sikkert at den planlagte vindmølleparken på Hitra vil ha negative konsekvenser for det lokale fuglelivet. Selv om fuglelivet på Hitra er relativt godt undersøkt foreligger det ikke nok detaljerte opplysninger om fuglelivet innenfor selve planområdet til å kunne utføre en mer fyldig vurdering av konsekvensene, gi anbefalinger av trasévalg eller nøye beskrive avbøtende tiltak i forbindelse med dette prosjektet.

Til tross for at utenlandske undersøkelser ofte har vist at vindmøller har en begrenset negativ effekt på fuglelivet, er det nødvendig at en ikke tar for gitt at dette nødvendigvis vil være tilfelle her til lands. De samme undersøkelsene understreker nemlig den samlede betydningen av lokalitet, artssammensetning og ulikt reaksjonsmønster hos ulike fuglearter. Ved etablering av vindmølleparker i Norge vil det derfor være ønskelig med svært grundige ornitologiske registreringer for å kunne vurdere konfliktpotensialet i denne typen utbyggingssaker.

Det er altså sterkt ønskelig at detaljerte undersøkelser om alle fugleartenes områdebruk blir gjennomført og vurdert før bygging av den planlagte vindmølleparken eventuelt starter.

8. LITTERATUR

- Bevanger, K. 1988a.** Fugledød ved kollisjon mot kraftledninger. *Vår Fuglefauna* 11: 15-20.
- Bevanger, K. 1988b.** Tiltak mot spetteskader, electrocution og kollisjoner. *Vår Fuglefauna* 11: 5-13.
- Bevanger, K. 1994.** Bird interactions with utility structures; collisions and electrocution, causes and mitigating measures. *Ibis* 136: 412-425.
- Bevanger, K. 1995.** Estimates and population consequences of tetraonid mortality caused by collisions with high tension power lines in Norway. *J. Appl. Ecol.* 32: 745-753.
- Bevanger, K., Brøseth, H & Sandaker, O. 1998.** Dødelighet hos fugl som følge av kollisjoner mot kraftledninger i Mørkedalen, Hemsedalsfjellet. NINA oppdrags-melding 531, 41 s.
- Clausager, I. & Nøhr, H. 1995.** *Vindmøllers indivirkning på fugle. Status over viden og perspektiver.* Faglig rapport fra DNMU, nr. 147. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser. 51 s.
- Haugen, R. 1998.** *Viltet i Hitra kommune.* Rapport. Hitra Kommune. 71 s.
- Lislevand, T., Værnesbranden, P. I. og Øien, I. J. 1998.** *Konsekvenser for fuglelivet ved bygging av 300 (420) kV-ledning Verdal-Fiborgtangen.* NOF-Rapportserie, rapport nr. 2-1998. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- McNeil, R, Rodriguez, S. J. R., & Oullet, H. 1985.** Bird mortality at a power transmission line inn Northeastern Venezuela. *Biol. Conserv.* 31: 153-165.
- Norberg, U. M. 1990.** *Vertebrate flight.* Springer-Verlag. 291 s.
- Petersen, B. S. & Nøhr, H. 1989.** *Konsekvenser for fuglelivet ved etableringen af mindre vindmøller.* Rapport til Teknologistyrelsen, Styregruppen for vedvarende energi. Ornis Consult. 73 s.
- Ree, V. & Gjershaug, J. O. 1994.** *Systematisk navneliste over norske fugler.* S. 511-527 i: Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (Red.): *Norsk Fugleatlas.* Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.
- Suul, J. 1980.** *Notat om fuglelivet på /ved Havmyran, Hitra kommune i Sør-Trøndelag.* Sør-Trøndelag fylkeskommune. 10 s.

Thompson, L. S. 1978. Transmission line wire strikes: mitigation through engineering design and habitat modifications. In: Avery, M. L. (ed.). *Impacts of transmission lines on birds flight*. Proceedings of a conference Oak ridge Associated Universities: 5-13. Tennessee, Oak Ridge.

Scott, R. E., Roberts, L. J. & Cadbury, C. J. 1972. Bird deaths from power lines at Dungeness. *British Birds* **65**: 273-286.

NOF Rapportserie - tidligere rapporter

1994

1-1994	Prosjekt dverggås. Årsrapport 1994.....	kr. 50,-
2-1994	Seabird Censuses on Novaya Zemlya 1994. Working Report.....	kr. 50,-
3-1994	Fauna at Troynoy and Influence of Polar Stations on Nature Reserve.....	kr. 50,-
4-1994	Ornithological Registrations in the Uboynaya Area.....	kr. 50,-

1995

1-1995	Tranebestandens utvikling og status i Norge.....	kr. 50,-
2-1995	Åkerriksa i Norge 1995. Bestandsstatus og tiltaksplan.....	kr. 50,-
3-1995	Seabird Censuses on Novaya Zemlya 1995.....	kr. 50,-
4-1995	The Lesser White-fronted Goose Monitoring Programme.....	kr. 50,-
5-1995	Status for verneverdige våtmarker i Norge.....	kr. 50,-

1996

1-1996	Bestandsforhold og bruk av nøkkelbiotoper hos norske låvesvaler 1995...	kr. 50,-
2-1996	Åkerriksa i Rogaland 1995. Bestandsstatus og tiltaksplan.....	kr. 50,-
3-1996	Effekter av militære skytefelt på fuglelivet. En litteraturstudie.....	kr. 50,-
4-1996	Norsk Hekkefugltaksering. Årsrapport 1995.....	kr. 50,-
5-1996	Truete fuglearter i Norge.....	kr. 100,-
6-1996	Åkerriksa i Norge 1996 — bestandsstatus og tiltaksplan.....	kr. 50,-
7-1996	The Lesser White-fronted Goose Monitoring Programme — Annual Report 1996.....	kr. 50,-
8-1996	Spetteundersøkelser ved Vinjefjorden.....	kr. 50,-

1997

1-1997	Seabird Censuses on Novaya Zemlya 1996.....	kr. 50,-
2-1997	Bestandsovervåking av spurvefugler ved hjelp av standardisert fangst....	kr. 50,-
3-1997	Norsk Hekkefugltaksering. Årsrapport 1996.....	kr. 50,-
4-1997	Ornitologiske registreringer på Store Altsula, Nordkapp kommune.....	kr. 25,-
5-1997	The Lesser White-fronted Goose Monitoring Programme — Annual Report 1997.....	kr. 50,-
6-1997	Prosjekt Åkerrikse — årsrapport 1997.....	kr. 50,-
7-1997	Kartlegging av hvitryggspett i Trøndelag 1997.....	kr. 50,-
8-1997	Ornitologiske registreringer i den foreslåtte Roltdalen nasjonalpark.....	kr. 25,-
9-1997	Fugletakseringer i verneområder i Sør-Trøndelag 1996.....	kr. 25,-
10-1997	Fugletakseringer i verneområder i Sør-Trøndelag 1997.....	kr. 25,-

1998

1-1998	Norsk Hekkefugltaksering. Årsrapport for 1997.....	kr. 50,-
2-1998	Konsekvenser for fuglelivet ved bygging av 300 (420) kV-ledning Verdal- Fiborgtangen.....	kr. 50,-
3-1998	Konsekvenser av veibygging og hogst i Seterseterdalen i Hemne kommune, Sør-Trøndelag.....	kr. 25,-
4-1998	Migration routes and wintering areas of Lesser White-fronted Geese mapped by satellite telemetry.....	Ikke til salgs

1999

1-1999	Fennoscandian Lesser White-fronted Goose project. Annual report 1998.....	kr. 100,-
2-1999	Kartlegging av hvitryggspett i Trøndelag 1998.....	kr. 50,-
3-1999	A-kurs i ringmerking. Et supplement til Ringmerkerens håndbok.....	kr. 100,-
4-1999	Norsk Hekkefugltaksering. Årsrapport for 1998.....	kr. 50,-
5-1999	Kunnskapsstatus for fuglelivet på Stadlandet og mulige konsekvenser ved planlagt vindkraftverk.....	kr. 50,-
6-1999	Kunnskapsstatus for fuglelivet på Smøla og mulige konsekvenser ved planlagt vindkraftverk.....	kr. 50,-